

Preoperativa hudförberedelser

Omfattning

Riktlinjerna gäller för personal på opererande enheter inom Västerbottens Läns Landsting.

Bakgrund

Postoperativa sårinfektioner kan orsakas av bakterier från patientens hudflora. Korrekt utförd preoperativ huddesinfektion minskar antalet bakterier på kroppen och därmed risken för sårinfektion. Den normala bakteriefloran växer i form av mikrokolonier. Vid dusch med vanlig tvål slås mikrokolonierna sönder och bakterierna sprids ut jämnare över huden vilket innebär att bakteriemängden minskar något.

Om klorhexidintvål används istället för vanlig tvål minskar bakteriemängden påtagligt pga. klorhexidinet baktericida effekt. Vid upprepad tvättning med klorhexidintvål förstärks effekten. En stor fördel med att använda klorhexidintvål före operation är att man uppnår en kvardröjande effekt som gör att bakteriemängden på huden återgår till normal nivå först efter cirka fem dagar.

Syfte

Att ge riktlinjer för preoperativa hudförberedelser så att följsamheten till korrekt preoperativ hudförberedelse blir korrekt.

Beskrivning/Genomförande

Klorhexidintvål eller vanlig tvål?

Behandlande läkare avgör om det planerade ingreppet är av sådan art att klorhexidintvål ska användas. Inför operationer som innebär en särskild infektionsrisk rekommenderas upprepad helkroppstvätt med klorhexidintvål. Det gäller exempelvis vid transplantationer och implantationer av främmande kroppar såsom vid

- Transplantationskirurgi
- Neurokirurgi
- Kärlkirurgi
- Ortopedkirurgi
- Thoraxkirurgi
- Annan kirurgi där patientens hudflora kan utgöra risk för allvarlig infektion.

Inför övriga operationer rekommenderas dusch och schamponering med vanlig tvål och schampo. Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

Dusch med vanlig tvål

Dusch med vanlig tvål och schampo ska ske vid två tillfällen. Den sista ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Låt patienten få rena kläder och renbäddad säng.

Dusch med klorhexidintvål

Två dubbelduschar med klorhexidintvål utförs med minst sex timmar mellan dubbelduscharna innan operationen. Den sista dubbelduschen ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt.

I de fall patienten utför preoperativ helkroppstvätt i hemmet måste skriftlig information ges (se Patientinstruktion i slutet av dokumentet). På sjukhuset ska personal instruera och hjälpa patienten för att säkerställa att tvättningen blir riktigt utförd. Plansch med instruktioner, som finns att beställa via klorhexidintvålens tillverkare, ska finnas i duschutrymmet.

Informera patienten om att inte använda andra rengöringsprodukter som hårschampo, tvål, duschcrème eller hudlotion mellan eller efter helkroppstvättningarna. Dessa medel kan försämra klorhexidintvålens effekt.

Vad är en dubbeldusch?

Dubbeldusch innebär två intvålningar med klorhexidintvål vid ett duschtillfälle (se nedan).

Gör så här:

1. Duscha hela kroppen och håret. Stäng av duschen.
2. Tvätta håret med lösningen i påsen.
3. Fukta den impregnerade svampen. Tvåla in hela kroppen med svampen så att lödder uppstår. Var särskilt noga med området runt näsan, armhålor, navel, ljumskar och underliv. Använd inte klorhexidintvålen i hörselgången. Undvik kontakt med ögonen.
4. Skölj av kroppen och håret. Stäng av duschen.
5. Upprepa punkt 2-4 med tvållösning och ny svamp.
6. Torka med ren handduk.
7. Ta på rena kläder. Renbädda sängen.

Punkt 1-5 = En dubbeldusch

Akut kirurgi

Vid akuta operationer anpassas helkroppstvätten eller helkroppsdessinfektionen till patientens tillstånd. Ansvarig läkare avgör hur och i vilken omfattning helkroppstvätt/dessinfektion ska utföras.

När operationen blir uppskjuten

Om operationen senareläggs men ändå sker under det planerade operationsdygnet måste behovet av ny dubbeldusch bedömas från fall till fall. Behandlande läkare avgör. Om operationen blir uppskjuten mindre än 5 dagar ska en ny dubbeldusch utföras för att avlägsna bakteriefloran som kontaminerat huden under väntetiden. Den ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Sängen ska renbäddas. Om operationen blir uppskjuten längre tid än fem dagar måste hela proceduren göras om med minst två dubbelduschar.

Hårvkortning

Hårvkortning är ingen infektionsförebyggande åtgärd. Hår kan däremot behöva tas bort för att de hindrar vidhäftning av tejp, plastfilm eller för att de kan falla ned i såret och där utgöra främmande kropp. Till hårvkortning används elektrisk klippmaskin med engångsblad i så nära anslutning till ingreppet som möjligt. Rakning får inte förekomma då det ökar infektionsrisken.

På operationsavdelningen

Tvätta operationsområdet flödigt och kraftigt under minst två minuter med tvättork indränkt i klorhexidinsprit 5 mg/ml. Låt huden lufttorka. Effekten av huddesinfektionen beror på en kombination av den mekaniska rengöringen och medlets inverkningsstid.

Klorhexidin får inte användas i leder eller på senor, ej heller på hjärnan, meningerna eller perforerade trumhinnor, eftersom klorhexidin är neurotoxiskt.

Etanol 70 % eller annat alkoholbaserat huddesinfektionsmedel med motsvarande effekt är ett alternativ till klorhexidinsprit, men saknar den långtidseffekt som uppnås genom klorhexidintillsatsen.

Utarbetat av

Hygienläkare och hygiensjuksköterskorna vid vårdhygien Västerbotten.

Referenser och förändringar

Avsnittet placeras sist i dokumentet och hanteras av systemet

Dokumentinformation
Referenser: Nej
Förändringar sedan senaste utgåva:

Patientinstruktion för dubbeldusch med klorhexidintvål inför operation.

Syftet med att duscha med bakteriedödande klorhexidintvål inför en operation är att minska antalet bakterier på kroppen och därmed minska risken för sårinfektion.

Dubbeldusch innebär att du tvålar in hela kroppen inklusive håret två gånger vid varje duschtillfälle. Använd inte vanlig tvål, schampo, hårbalsam eller hudlotion samtidigt med klorhexidintvål eftersom dessa produkter kan motverka avsedd effekt. Smycken tas av innan duschen påbörjas

Så här gör du:

1. Duscha hela kroppen och håret. Stäng av duschen. Fukta den impregnerade svampen.
2. Tvätta håret med lösningen i påsen alternativt tvål från svampen.
3. Tvåla in hela kroppen med svampen så att lödder uppstår. Var särskilt noga med området runt näsan, armhålorna, navel, ljumskar och underliv. Använd inte klorhexidintvålen i hörselgången. Undvik kontakt med ögonen.
4. Skölj av kroppen och håret. Stäng av duschen.
5. Upprepa punkt 2-4 med tvållösning och ny svamp. Du har nu gjort EN dubbeldusch!
6. Torka med ren handduk.
7. Ta på rena kläder. Renbädda sängen.

Rakning/hårborttagning vid och i närheten av operationsområdet får inte göras veckan innan operationen - små sår/hudskador kan uppstå, vilket ökar risken för sårinfektion.

När ska jag duscha?

Vid 2 dubbelduschar utförs första dubbelduschen kvällen innan operationen och den andra dubbelduschen på operationsdagens morgon.

Var köper man klorhexidintvål?

Klorhexidintvål finns att köpa på Apoteket:

Var försiktig med öron och ögon

Klorhexidintvål ska inte komma in i hörselgången. Har du skadad trumhinna eller till exempel rör i öronen, använd fetvadd eller öronproppar för att inte få in klorhexidintvål i hörselgången. Var försiktig så att du inte får klorhexidintvål i ögonen eftersom den kan vara irriterande.

Vad händer om jag inte duschat med klorhexidintvål?

Har du inte duschat enligt de instruktioner du fått finns det risk att operationen ställs in på grund av ökad risk för sårinfektion efter din operation.